

JAHODA SÁNDOR
**A kezdetekről
 és más nehézségekről**

Amennyire én tudom, Árpi szülei a *pszichiátrián* ismerkedtek meg, 1972-ben. Ezt Árpi nagymamája mesélte nekem, még régen, amikor meglátogatta Árpit a Szondiban. Jó kis kezdet... – gondoltam akkor magamban. De a folytatás sem volt semmi. Azt is mondta Árpi nagymamája, hogy akkor így sóhajtott fel: *Ez a házasság egy nagy kérdőjel...* (Demonstrálva, mondjuk így: ?) Ám, ismervé a körülményeket, szerintem egy kevés is. Ez közelebb áll a valósághoz: ?????? Árpi szerint ez másként van. Szerinte *felkiáltójelet* akart mondani a Mama. Így: ! Hát, akkor viszont így fest a dolog: !!!!!

Ennek a házasságnak aztán bizonyos *következményei* is lettek. Elsőként mindjárt 1974-ben, amikor is Árpi nővére, Ági született; majd 1976-ban maga a nagy és csodálatos Árpi következett; továbbá 1980-ban Ubul; míg 1991-ben Kincső világrajövele tette fel az i-re a pontot. Valahogy így: *i*.

E házastársi kapcsolat azonban egyéb érdekességekkel is szolgált. Árpi egyszer így beszélt nekem erről:

- Kinga, ismeri azt a híres költeményt, amely úgy kezdődik, hogy: *Se veled, se nélküled...*?
- Már hogyan ismerném! Mert?
- Mert ez a szüleim házasságáról szól.
- Értem.
- ’73-ban kötöttek házasságot.
- Igen?
- És ’80-ban elváltak.
- Ez...
- Aztán ’81-ben újravezényesodtak.
- Ez szép volt tőlük.
- Aztán ’90-ben újra elváltak.
- Ez nem volt szép tőlük.
- Aztán ’91-ben, a válást kimondó végső tárgyalás után, már kéz a kézben jártak, mint ifjú szerelmespár...
- Igen?
- Igen, és *akkoriban* fogant Kincső húgom...
- Ez, ez...
- De apám már nem foghatta őt a kezébe...

- Meg...?
- Öngyilkos lett ’91. november elsején. Ne haragudjon, most erről *nem* akarok beszélni.
- Megértelek, Árpi.

Ezután egy jó darabig nem találkoztunk. Telefonon se hívott. Időszaki eltűnését (ami azért elő szokott fordulni), ha szomorúan is, de tiszteletben tartottam. *Tudtam*, hogy előbb-utóbb úgyis megkeres.

Vagy fél év telt el. És egyszer csak beállított. Arca úgy ragyogott, mint, mint... Nem találok rá szavakat. Szóval, mint egy költőé, na.

– Kinga! – tört ki azon nyomban, a szokott lelkesedéssel. – *Szeret*, érti? Szeret!

– Megint valami újabb lángolás...? – kérdeztem, és nem tudtam elrejtteni mosolyomat.

Erre elkomolyodott arccal a fejét csóválta.

– Ez *nem vicc*, Kinga. Komoly. A legkomolyabb. Nem „valami újabb lángolás”, vagy efféle, hanem: *Ő*. Az Igazi.

Természetesen minden egyes szerelme „Az Igazi” volt akkortájt: Árpi, huszonévesen szinte megállás nélkül szerelmes volt – és egytől egyig viszonzatlanul.

Ez a fenti beszélgetés is akkoriban zajlott le közöttünk, és csak azért írtam le a *magját*, mert abban az időben én is „küzdöttem” ezen a téren. Hozzáteszem: szintén sikertelenül.

A Szondiban találkoztam először Árpival, 1985-ben. Még most is előttem van a kisfiú dacos arca, szomorú szeme, kócos haja és irtózatosságványa. Kilencéves volt. Én huszonöt. A Zamárdi Nevelőotthonból hozták fel Budára, a Szondiba, ahol én nevelőtanárként dolgoztam. Rögtön megkedveltük egymást. És azzal együtt, hogy bizonyos szempontból *rossz gyerekek* volt (mint ott szinte kivétel nélkül minden gyerek), rengeteget sírt, sokat kellett vigasztalnom.

Pedig Árpi – legalábbis akkor még – nem volt ár- vagyerek.

Ismertem a szüleit. Ismertem a körülményeket. Egyszer meg is látogattam őket szegényes kőbányai lakásukban, és bevallom, csöppet sem csodálkozom azon, hogy *mind a négy* gyermekük megjárta – tudniillik az intézetet.

Árpi például már kilenchnaposan elkezdte gyűjteni a tapasztalatokat. A nővérével együtt került be először, ’76 novemberében. A nagymamájuk vitte be

Részlet a *Mozart útjai* című regényből

a kicsiket, mondván: *otthon tarthatatlan állapotok vannak*. Áрпи egyszer így mesélt nekem erről (igyekezem pontosan „rekonstruálni” a beszélgetést):

– Kinga, ismeri a *Kőszönöm, hogy elgázolt* című harmincas évekbeli magyar filmet?

– Nem. Sajnos, nem. Nem nézek tévét.

– Mert abban van az a szép sláger, hogy: *Tejben-vajban fürösztlek, / többé el nem eresztlek...* Ez sem ugrik be?

– Nem. Sajnos, ez sem.

– Mindegy, mert mi, Ágival, úgy voltunk otthon, mintha akkor a sors folyamatosan ezt duruzsolta volna a fülünkbe: *Húgyban-szarban fürösztlek, / többé el nem eresztlek...*

– Ez szörnyű!

– Egyetérték. De *hol* voltak akkor a szüleim? Az itt a...

– ...shakespeare-i kérdés. Tényleg: hol?

– Hát, ezt már maga a nagy William sem tudná megválaszolni. Lényeg, hogy senki sem törődött velünk. Ágival nyakig ültünk a sz...

– ... szószban?

– I... igen. *Így* is lehet mondani.

– Szóval a nagymama tisztába tette a helyzetet.

– Valahogy úgy, a Mama, igen. Persze, én nem emlékszem erre az időszakra. Sőt, ami azt illeti, a saját születésemre sem, de mesélték, hogy *így* volt. És azt is mesélték, hogy nem volt mese: menni kellett...

– Szomorú história.

– Az.

Persze, az is a történethez tartozik, hogy a pici Árpit hol hazavitték, hol meg vissza, a csecsemőotthonba. Mintha a sors is azon vacilált volna, hogy melyik legyen az *igazi* otthona. A sors, némi gondolkodás után, végül úgy döntött, hogy Árpinak az állami csecsemőotthonban van a helye. *Így megy ez* – írta volt Vonnegut.

Még az is a történethez tartozik, hogy Ágit a nagymamájuk magához kényeztette, úgyhogy ő gyakrab-

Veress Enéh: Úton

ban volt nála, mint nem. Sőt – mint Áрпи. És Áрпи ezt első feleszmélésétől kezdve *nehezményezte*. Emlékszem egy beszélgetésünkre, amely még régebben zajlott le közöttünk. Szó szerint: *zajlott*.

– De miért, Kinga?! Miért! – fakadt ki hirtelen, mint egy kisgyerek (pedig akkor már bizony „felnőtt” volt.)

– Hogy őszinte legyek: nem tudom, Áрпи. Illetve...

– Jó, jó, a Mama nem akarta, hogy izé... hogy prost... vagy ku... vagy mi... legyen belőle. Ezt ő maga mondta. Kivette hát az intézetből. Engem viszont – *nem!* Én maradtam. Én csak négyhetente mehettem hozzá. De már előtte is mindig kivételezett vele! Ami miatt többször kikapott tőlem...

– Úristen, Áрпи! A nagymamát bán...?

– Dehogyan, Kinga! *Ágit*... Szegény Ubul is mit állt ki... Akkor már kisiskolás volt, hétéves, és egy ideig a szüleinknél lakott. Mint ahogy én is töltöttem náluk egy-egy szomorú hétvégét, egy-egy keserű „ünnepet”. De Ubult is: hol kivették, hol visszavitték a zaciba. Emlékszik? Az intézetben *zacisoknak* hívtuk magunkat.

– Emlékszem, persze. Találó szó. Tényleg, mint a zálogházi... Na, és Kincső húgotok?

– Ő egy anyaotthonban élt, aztán egy csecsemőotthonban. Onnan vitték el ceglédi nevelőszülők, másfél éves korában. És vitték a két bátyját is. Mentünk. De erről majd *később* mesélnék, Kinga. Ha nem haragszik.

Persze, hogy nem haragudtam meg rá. Kinyitottam a konyhaablakot, és jóízűen rágyújtottunk.